

Bruxelles, 25. lipnja 2025.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2023/0234(COD)

6978/2/25
REV 2 ADD 1

ENV 145
COMPET 145
SAN 87
MI 136
IND 71
CONSOM 40
ENT 33
FOOD 15
AGRI 94
CODEC 242
PARLNAT

OBRAZLOŽENJE VIJEĆA

Predmet: Stajalište Vijeća u prvom čitanju s ciljem donošenja DIREKTIVE
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o
otpadu
– obrazloženje Vijeća
– Vijeće donijelo 23. lipnja 2025.

I. UVOD

1. Komisija je 5. srpnja 2023. Vijeću i Europskom parlamentu podnijela prijedlog ciljane izmjene Direktive 2008/98/EZ (dalje u tekstu: Okvirna direktiva o otpadu), koja je usmjerena na sprečavanje nastanka otpada i gospodarenje otpadom u dvama sektorima s velikom potrošnjom resursa, odnosno tekstilnom i prehrambenom sektoru. Taj je prijedlog dio europskog zelenog plana i temelji se na inicijativama Komisije kao što su akcijski plan za kružno gospodarstvo, strategija „od polja do stola” i strategija EU-a za održive i kružne tekstilne proizvode.
2. Nacrt direktive temelji se na članku 192. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) (redovni zakonodavni postupak).
3. U Europskom parlamentu Odbor za okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane (ENVI) imenovan je nadležnim odborom za taj predmet. Europski parlament donio je stajalište u prvom čitanju 13. ožujka 2024.
4. Europski gospodarski i socijalni odbor dao je mišljenje 25. listopada 2023.
5. Komisija je Radnoj skupini za okoliš 12. srpnja 2023. predstavila svoj zakonodavni prijedlog i popratnu procjenu učinka. Radna skupina za okoliš nastavila je razmatrati prijedlog na ukupno osam sastanaka. Vijeće (okoliš) održalo je 25. ožujka 2024. raspravu o politikama u vezi s ciljanom izmjenom. Vijeće je donijelo opći pristup 17. lipnja 2024.
6. Nakon toga, 22. studenoga 2024. i 18. veljače 2025. održana su dva neformalna politička trijaloga, rezultat kojih je bio privremeni dogovor između Vijeća i Europskog parlamenta. Odbor stalnih predstavnika 19. ožujka 2025. potvrdio je konačni kompromisni tekst kako je privremeno dogovoren na neformalnom trijalogu 18. veljače 2025.

7. Odbor ENVI Europskog parlamenta glasovao je 18. ožujka 2025. u korist tog kompromisnog teksta. Potom je predsjednik Odbora ECON 20. ožujka 2025. uputio pismo predsjedniku Odbora stalnih predstavnika u kojem je naveo da će, ako Vijeće donese svoje stajalište u prvom čitanju u skladu s postignutim sveobuhvatnim privremenim dogovorom, preporučiti plenarnom sazivu Parlamenta da u drugom čitanju bez izmjena prihvati stajalište Vijeća, podložno njegovoj pravno-jezičnoj provjeri.

II. CILJ

8. Opći je cilj predložene ciljane izmjene dvostruk. Prvo, kad je riječ o otpadnom tekstilu, prijedlogom se nastoji smanjiti učinak na okoliš i klimu te poboljšati kvaliteta okoliša i javno zdravlje u vezi s gospodarenjem otpadnim tekstilom u skladu s hijerarhijom otpada. Drugo, kad je riječ o otpadu od hrane, prijedlogom se nastoji smanjiti i učinak prehrambenih sustava na okoliš i klimu povezan s nastankom otpada od hrane i poboljšati sprečavanje nastanka otpada od hrane, a time i povećati sigurnost opskrbe hranom.

III. ANALIZA STAJALIŠTA VIJEĆA U PRVOM ČITANJU

9. Stajalište Vijeća u prvom čitanju sadržava elemente o kojima su suzakonodavci postigli dogovor.
10. Kad je riječ o otpadu od hrane, suzakonodavci su postigli privremeni dogovor o sljedećim glavnim elementima.
- i) Ciljevi smanjenja otpada od hrane pravno su obvezujući instrument za smanjenje nastanka otpada od hrane do 2030. Njihova razina za (a) preradu i proizvodnju i (b) maloprodaju i potrošnju, uključujući restorane, prehrambene usluge i kućanstva, ostaje na razinama utvrđenima u prijedlogu Komisije i iznosi 10 % odnosno 30 %. Referentno razdoblje za utvrđivanje tih ciljeva godišnji je prosjek od 2021. do 2023., čime se državama članicama omogućuje da isključe 2020. kada je pandemija bolesti COVID-19 znatno utjecala na nastanak otpada od hrane. Međutim, ako su dostupni reprezentativni podaci i metodologija, dopuštena je fleksibilnost za upotrebu godine prije 2021. Osim toga, uvodi se faktor korekcije za turizam kako bi se državama članicama pomoglo u postizanju ciljeva smanjenja otpada od hrane s obzirom na učinak turizma na nastanak te vrste otpada.

- ii) U okviru preispitivanja, predviđenog za 31. prosinca 2027., procjenjuju se ciljevi smanjenja rasipanja hrane utvrđeni za 2030. Klausula o preispitivanju uključuje i procjenu utvrđivanja daljnjih ciljeva smanjenja posebno za 2035. i razvoja faktora korekcije za promjene u razinama proizvodnje hrane koje utječu na ostvarivost tih ciljeva. Preispitivanjem se procjenjuje i uloga primarne proizvodnje u smanjenju nastanka otpada od hrane.
11. Kad je riječ o otpadnim tekstilnim proizvodima, suzakonodavci su postigli privremeni dogovor o sljedećim glavnim elementima.
- i) Mikropoduzeća su uključena u područje primjene kako bi se osigurali jednaki uvjeti i veće koristi za okoliš. Kako bi se tim sudionicima pružilo dovoljno vremena za pripremu, u tekstu se primjenjivost obveza utvrđenih u Direktivi za mikropoduzeća odgađa za 12 mjeseci nakon uspostave programa proširene odgovornosti proizvođača.
 - ii) Rok za provedbu za uspostavu programa proširene odgovornosti proizvođača utvrđen je na 30 mjeseci nakon stupanja na snagu. Privremenim dogovorom državama članicama pruža se mogućnost odgovora na prakse ultrabrze i brze mode pri modulaciji naknade u okviru programa proširene odgovornosti proizvođača.
 - iii) Opća klauzula o preispitivanju, koje je predviđeno za 31. prosinca 2029., odnosi se na Okvirnu direktivu o otpadu i Direktivu o odlagalištima otpada. Revizijom Okvirne direktive o otpadu procjenjuje se djelotvornost financijske i organizacijske odgovornosti programa proširene odgovornosti proizvođača, uključujući mogućnost zahtijevanja financijskog doprinosa od subjekata za komercijalnu ponovnu uporabu, mogućnost postavljanja ciljeva za sprečavanje nastanka otpada, skupljanje, pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje otpadnog tekstila te mogućnost uvođenja prethodnog razvrstavanja miješanog komunalnog otpada.

IV. ZAKLJUČAK

Stajalište Vijeća temelji se na glavnom cilju prijedloga Komisije i u potpunosti odražava kompromis postignut u neformalnim pregovorima između Vijeća i Europskog parlamenta, uz potporu Komisije.

Vijeće stoga smatra da njegovo stajalište u prvom čitanju uravnoteženo predstavlja ishod pregovora. Nakon donošenja izmjena Direktive olakšat će smanjenje učinka tekstilnog i prehrambenog sektora na okoliš i klimu u Uniji te istodobno doprinijeti kružnijem i održivijem gospodarstvu.